

Janika Oras
Eesti Kirjandusmuuseumi Eesti Rahvaluule Arhiiv
Mari Sarv

Teie 02.03.2020

Meie .06.2020 nr 1-6/20-33/2

Avalik pöördumine Eesti Teaduse
ja Eesti-uuringute rahastamise asjus

Austatud pöördumise autorid

Täname, et tõstasite Eesti teaduse valdkondliku järjepidevuse ning Eesti-teemaliste alus- ja rakendusuuringute jätkumise teema. Tunnete muret, et Eesti teaduse üldise alarahastuse ning rahastuspoliitika orienteeritusega rahvusvahelisele tippteadusele ja tehnoloogilisele innovatsioonile võivad ohtu sattuda Eesti teaduse laiapõhjalisus, Eesti-alaste uuringute jätkuvus, rakenduslik teadustöö eesti keele ja kultuuri järjepidevuse tagamiseks ning seeläbi Eesti riigi põhialused.

Kultuurikomisjon arutas kollektiivset pöördumist 2020. aasta 18. mail koos pöördumise algatajate ning Haridus- ja Teadusministeeriumi esindajaga. Pöördumise algatajate sõnul on probleemi laiemaks kontekstiks teaduse alarahastamine, kuid kitsamalt tuntakse muret kitsaskohtade pärast Eesti-uuringute rahastamises. Pöördumises loetletud kitsaskohtadele lisaks toodi arutelus välja, et ka uus teaduse arengukava seab eelkõige ootused innovatsioonimahuka ettevõtluse arenemisele, Kultuurkapitali meede loomeülikooli õppejõududele ei ole mõeldud teadustegevuse toetamiseks ning Vabariigi Valitsust nõustava Teadus- ja Arendusnõukogu koosseisus puudub humanitaariat esindav „häääl“.

Haridus- ja Teadusministeeriumi esindaja sõnul tasakaalustatakse kehtiva rahastamismudeliga Eesti-uuringute eripära selliselt, et baasrahastuse kogumahust eraldatakse eesti keele, kultuuri ja ajaloo tegelevatele asutustele esmalt 5% kogusummast ning ülejäänu jaotatakse ühtse mudeli järgi kõigi teadusasutuste vahel. Haridus- ja Teadusministeeriumi esindaja tõi välja valmisoleku kaaluda Eesti ja humanitaariavaldkonnale eraldatud summa (5%) sisemise jaotuse ümbervaatamist. Tartu Ülikoolis toetatakse lisarahaga 11 rahvusteaduste professuuri, struktuurivahenditest on rahastatud Eesti uuringute tippkeskus, mida juhib koostöös teiste asutustega Eesti Kirjandusmuuseum, eesti keele- ja kultuurivaldkonnas rahastatakse teadus- ja arendustegevuse programme ning vältimaks mõne valdkonna eelistamist, hakkavad Eesti Teadusagentuuri uurimistoetused kujunema proportsionaalselt, arvestades taotluste proportsiooni. Uurimistoetuste jaotuses ei ole humanitaarvaldkond rahastust kaotanud, kuid valdkonna sees on toimunud muudatused rahastatavate asutuste osas, mis aga põhinevad juba esitatud taotluste hindamisel.

Kultuurikomisjon peab teaduse rahastamise teemat äärmiselt oluliseks ja toetab teie ettepanekut vaadata üle teaduse rahastamisskeem ning suurendada teaduse rahastust vähemalt 1%-ni SKTst. Samas ei saa lahenduste otsimisel keskenduda ühe valdkonna murekohtadele, vaid silmas tuleb pidada teadusmaastiku kui terviku tasakaalu.

Kultuurikomisjon kavandab sügisistungjärgul kohtumisi teadusvaldkonna erinevate osapooltega, misjärel saaksid Riigikogu fraktsioonid kujundada oma ettepanekud teaduse rahastusmudeli põhimõtete kohta ning esitada need Vabariigi Valitsusele teaduse rahastusmudeli väljatöötamiseks. Rahastusmudel peab arvestama Eesti riigi vajadusi, tagama kõrge kvaliteediga teadustegevuse jätkusuutlikkuse ja arengu ning arvestama sealjuures valdkondlikke eripärasid.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Aadu Must

Esimees

Teadmiseks: Rahvaalgatus.ee

Angelika Berg

631 6483 angelika.berg@riigikogu.ee